

BODROGI GYULA
(1934)

Siklós Endre *Bodrogi Gyuláról*

Bodrogi Gyula művész úrról nem tudtam, hogy ír. Első találkozásom írásaival a felfedezés szenzációjával hatottak rám. Eszembe jutottak *Marik Noémi* színi kritikus Gyula művész úrról írt telitalalatos sorai: „Bodrogi Gyula igazi szórakoztató művész; ízig-vérig clown, aki nemcsak nevetetni képes. [...] Szerencsénkre ír is.”

Humora lelke, ékessége színművészetének, de ugyanígy írásainak is. Ahogyan megírja vadászélményeit, az első nagyvad elejtését, vadásztársainak megviccelését egy barátal közösen ... színházi élményeit, nehézségeit... első óvodai napját, a kedves olvasó megállapíthatja: komoly írói vénája van a művész úrnak. Él is vele, kamatoztatja egyre szaporodó könyveiben.

Kiemelném az *Egészséges élet* című rövid írását (Irka, firka – Konsept-H Kiadó, 2009). Ebben a nem mindennapi történetben... Tudja mit, Kedves Olvasó, olvassa el feltétlenül e remek írást, érdemes!

* * *

Kezemben tollal...

Sok-sok éven keresztül spirálos, kockás füzetekbe irkáltam vagy pontosabban: irkákba firkáltam a gondolataimat, történeteimet, emlékezés céljából. Semmi irodalom, semmi költészet, semmi művészet, csak az irkákba firka.

Mindig szerettem írni, és mindig jólesett, ha valaki megértette, amit írok.

Akkor is szeretek írni, ha nem tudok.

Akkor is szeretnék, ha tudnék.

Nekem ez szórakozás. [...]

Aki tud írni, annak nagyon nehéz. Aki nem tud, annak szórakozás. [...]

Milyen szerencse, hogy én nem vagyok igazi író! Mondhatok, amit akarok, amiről akarok, ahogyan akarom, mondhatok igazat, hazudhatok, képzelődhetek, csak az a fontos, hogy érdekes legyek. A legrosszabb, ami történhet – feltéve, ha valaki végigolvassa, amit írtam –, hogy a végén azt mondja: Nekem nem tetszett!

**

IRKA FIRKA

(részletek a könyvből)

ÓVODA, HINTALÓ

Életemben egyszer elvittek óvodába. Egyszer, egyetlenegy napra. Többet nem mentem. Az óvoda nem volt túl tágas, de nem is járt oda sok gyerek. A többiek már „rég” óvodások voltak, én meg aznap fordultam meg ott először. De a szívem olyan tiszta volt, hogy nem éreztem magamat rosszul közöttük. Sőt, kitűnően! Úgy láttam a dolgot, hogy a világon a legjobb óvodásnak lenni! S ebben a földöntúli örömben egyszer csak azt hallom, hogy óvó néni azt mondja: Aki elmond egy verset, az a szünetben felülhet a hintalóra. Már pattantam is, és mondtam a verset. Mit mondtam?! Daloltam, kiáltottam, süvítettem! Az óvó néni nagyon megdicsért. Alig vártam, hogy jöjjön a szünet. Felpattanok a hintalóra, és hintázom, de úgy, hogy majd lerepülök róla! A fantáziám elrepült, én meg vele: száguldottam a lovon, a többiek meg néztek, és arra gondoltak, milyen kár, hogy

ők nem szavaltak olyan jól, mint én. Aztán az óvó néni azt mondta: SZÜNET. Én fölálltam, és lassú lépésekkel elindultam a hintaló felé. De mire odaértem, már ültek rajta. Nem is egy, de legalább három gyerek! Én csak álltam ott, mert tudtam, hogy én vagyok az, akinek a hintalóra fel szabad és fel kell ülni. A gyerekek meg hintáztak önfeledten. Egy idő múlva éreztem, hogy valami nincs rendjén. Közelebb léptem a hintalóhoz, de senki sem figyelt rám. Akkor gondoltam egyet, és odamentem az óvó nénihez, aki egy másik felnőttel beszélgetett. Egész közel mentem hozzá, és nagyon kifejezően néztem föl rá. Szólni nem szóltam, hiszen én már elmondtam a verset, meg aztán kérni amúgy se szerettem semmit, soha. (Azóta se.) Csak álltam, és egyre jobban éreztem, hogy múlik a szünet, s valami iszonyú igazságtalanság történik körülöttem. Még közelebb mentem és még jobban néztem. Az óvó néni felém fordult, és biztos voltam benne, hogy most mindenkinek tudtára adja, hogy a lovat át kell adni jogos tulajdonosának, annak, aki remekül mondta el a verset. Ehelyett kicsit elborult az arca, legalábbis én úgy láttam, és így szólt: Mit bámulsz? Menj játszani!

Azóta se várom el senkitől, hogy igazságos legyen. De ha én ígérek valamit, igyekszem megtartani.

Milyen furcsa, hogy a hit, ami akkor bennem volt, mégsem csorbult egy pillanatra sem.

A hit. A töretlen hit, az, ami képessé tesz arra, hogy ma is higgyek minden óvó néninek. Mert úgy gondolom, amikor mondta, ő is hitte, hogy aki egy verset elmond, az felülhet a hintalóra. Csak aztán elfelejtette. Neki nyilván nem volt olyan fontos, mint nekem.

*

Születés: Szerintem két igazság van, amit nem lehet félremagyarázni, csak elviselni. A születést és a halált. Az összes többi csak a töltelék.

Gyula bácsi: Ősz szakállú emberek jönnek oda, hogy kedves Gyula bácsi, gyerekkorom óta maga a kedvencem... Roppant mókás.

*

Kell: Tudod, furcsa az élet. Mindig a legkézenfekvőbb dolgokról derül ki a végén, hogy mégsem úgy van, ahogy gondoltam. Vannak helyzetek, amikor haragudni kell valakire, és olyan is, amikor barátságot kell kötni. Talán ezért is kedvelem annyira a profi bokszmeccseket, holott ezt a sportot soha nem űztem. Űtik egymást, mint a fene. Látszik, hogy tiszta erőből és őszintén. Aztán az eredményhirdetésnél összeölelkeznek. Ez a nagy vágyam, hogy ebben az országban is összeölelkezzenek egyszer a vezetők. Még akkor is, ha egyébként szemben állnak egymással. Ne az legyen, hogy amíg a másik vérzik, akkor még jobban összeverik.

*

AZ EGÉSZSÉGES ÉLET

Nincsen rózsza tövis nélkül.

Az egészséges életet hirdetni kell, nem gyakorolni.

Az egészséges élet olyan, mint a tízparancsolat. Mindenkinek be kell tartani. Én majd ellenőrzöm.

Nézzük meg, milyen eredménnyel jár az egészséges életforma.

Hogy mit nem szabad, az most nem fontos, de hogy mit szabad, sőt, kell, az már érdekesebb.

Korán reggel ébresztő. Óra csörög. Leverem az éjjeli lámpát, ami eltörik. Utánanyúlok a földre, megfogom a törött lámpát, elvágom az ujjam.

Korán ki a fürdőszobába. Egy kicsit vérzik a kezem, elsősegély. Ráfújok valamit a segélydobozból, irtózatosan csíp. Leukoplaszttal leragasztom, de mindig máshová ragad.

Hősiesen melegítőt, tornacipőt veszek, és irány a kocogás. Az első sarkon mellém szegődik egy kutya. Nem bánt, de nem tudom, mit akar. Kedveskedem neki, nehogy félreértse, beszélek neki az egészséges életről, a hajnali kocogás fontosságáról, és arról, hogy menjen a fenébe. Neki egyre hosszabban lóg a nyelve, és mintha akarna valamit. A fogait is mutatja.

Le sem veszem róla a tekintetem, aminek következtében nekimegyek egy oszlopnak. Csillagok, de feltápászkodom. A kutya, mintha ez lenne a reggeli szórakozása, leül és röhög. Úgy látszik, minden reggel ideterel egy-egy kocogót.

Én az egészség érdekében a Gellértben kocogok. Ledobom a melegítőt, be a vízbe, és mellúszásban, szép kényelmesen, nagy levegőkkel, víz alatt, víz felett tempózok. Mellettem egy szép, szőke, nagy mellű lány szintén úszik. Felém néz, és mintha intene a szemével. Én sportosan visszaintek. Ő úgy tesz, mintha valamit nem értene, én igyekszem megmagyarázni. Nem veszem észre, hogy ő a parton lépkedő férjének mutogat. Én azt hiszem, hogy nekem szól a móka. A nő a mellére mutat, mire én mutatom, hogy nagyon szép. A nő int a férjének, hogy jöjjön be a vízbe, amit én úgy értek, hogy menjek közelebb hozzá. Én közelebb megyek, megfogom a vállát, mire óriásit csattan a víz. A férj ugrott be. Én meg a parton ülök, mint akit kivetett a víz, és egy nagy monokli van a szemem alatt.

De sebjaj, kocogunk tovább, az egészség a fontos. A törülközőmet ellopták, sebjaj, felveszem a vizes fürdőruhára a melegítőt, gőzölög, amikor az utcára kocogok.

Beszaladok a teniszpályára, ott már várnak. Beöltözöm. Adnak egy erős labdát, ami akkorát vág a sípcsontomra, hogy az azonnal diónyivá dagad és szilványivá kékül.

Sántítva, monoklisan kocogok haza. A zsírt félretolom, a sót félretolom, a cukrot félretolom. Készen a natúr reggeli. Kicsit nézem, de nem tudok belőle enni. A zöldet odaadom a nyúlnak, a nyers tojást a kutyának, a zabpelyhes tejet a macskának. Megtörlöm a számat, és megyek dolgozni. Már az utcán szédelgek. Az irodában leülni alig tudok. A kollégák összesúgnak: biztosan egész éjjel lumpolt.

Én ájuldozom az egészséges étlettől.

Az egyik odajön, és egy laposüvegre mutat: „Kutyaharapást szőrivel”. Iszom egy kortyot. Konyak. Jó.

A másik jön: „A vércukor rendben legyen”. Ad egy-két falat császárszalonnát.

A harmadik: „Gyújts rá! Az most jó!” Rápipálok. Visszajön belém az élet. Elkezdek dolgozni. Ég a munka a kezem alatt.

Súlyzóval, otthon. Cseng a telefon. Az asztalra teszem a súlyzót, megyek a telefonhoz. A súlyzó elindul, gurul az asztalon, feldönt egy poharat, a pohár eltörik, a súlyzó leesik az asztalról, én elugrom, nehogy a lábamra essen. Rátenyerelek az asztalra, elvágom a kezem a pohárral. Hiába, nincsen rózsa tövis nélkül.

**

A VADÁSZ NÉHA FŐZ IS

(részletek a könyvből)

VADÁSZAT

Apám vadász volt, tőle tanultam meg tisztelni a fegyvert és a kést.

Néha azt hiszem, megértem a természetet és az állatokat, máskor úgy nézek rájuk, mint a csodára.

Színész vagyok, városi ember lettem, de ha tudom, hogy vadászni mehetek, szégyen ide, szégyen oda, azt is elfelejtem, hol van a színházam.

Az olvasás a munkám egy része, a vadászkönyvek olvasása a legkedvesebb kikapcsolódásom. Ha vadászatról szól a történet, még a betűk is megváltoznak a fehér papíron.

Én Széchenyi Zsigmondot ugyanazzal a boldogsággal olvasom, mint Kittenbergert, Rokk Tamást vagy Beregszászi Györgyöt.

Nekem a vadásztörténet egyenlő a vadászattal. Néha magam is írok egyet-kettőt.

Szeretem írni, olvasni és élni a vadászatot.

*

A vadnak nincs puskája.

De csak azért, mert az agyán kívül minden szerve jobb, tökéletesebb, használhatóbb az emberénél. Jobban lát, jobban fut, jobb a hallása, szaglása, repül, ugrik, úszik... nincs szüksége ruhára, pénzre, késre, telefonra...

A vad is vadászik. Csúnya, elítélendő, gyáva alapállásból: mindig az erősebb eszi meg a gyöngét.

Igaz, a nyúl nem vadászik nyúlra, farkas a farkasra, hiéna a hiénára, oroszlán az oroszlánra...

Az ember mindenre vadászik, nyúlra, farkasra, hiénára, oroszlánra, emberre...

A vadász még az orvvadászra is vadászik. Talán ezért van a Földön még mindig nagyon sok vadállat.

Lehet, hogy paradoxon, de a vadászoknak köszönhető a Földön ma is létező vadállomány.

A vadnak nincs puskája. Puska helyett vadászokat tart, akik megvédik őt a kipusztulástól.

KARÁCSONYI VADÁSZAT

- Holnap korán reggel megyek vadászni.

- Hová mész?! - kérdezte a feleségem, olyan hangon, mint aki tudja, hogy viccet mondok, de nem akarja megérteni -, hová mész?!

- Vadászni. Korán reggel.

- De hiszen még a karácsonyfát sem vettük meg.

- Na. Azért is megyek. A Laciék megígérték, hogy egy nagyon szép fát vágnak nekem. Vadászunk egy kicsit, aztán jövök, hozom a fát és karácsonyozunk.

- És mikorra érsz haza?

- Kettő-három felé. Sietek.

- Nem, ezt nem mondod komolyan. Még fát is kellene venni...

- De most mondom, hogy a fát hozom magammal. Addig készíttetek össze mindent.

Gyorsan mentem lefeküdni, mert olyan vihar szelét éreztem, ami nemigen illet karácsony előestéjéhez. Lehet, hogy magamban már egy kicsit megbántam ezt az elígérkezést,

de a fát is el kell hozni, meg különben is, megállapodtunk a vadásztársakkal, hogy elmegyek erre a vadászatra.

Reggel, amikor felkeltem, éreztem: az egész család ébren van, de senki sem szólt hozzám egy szót sem. Valószínűleg ezzel az éber némasággal akartak lebeszélni elmenési szándékomról. De én befogtam lelki füleimet, s úgy tettem, mintha azt hinném, alszanak, összekapkodtam a puskát, löszert, kis kaját és kiosontam az ajtón, magam mögött hagyva egy olyan feszültséget, ami már-már elvette a kedvemet attól, amitől még soha semmi nem tudta, a vadászattól.

A kocsiban ülve különös gondolatok támadtak meg. „Micsoda szemétség karácsony napján, a szeretet ünnepén, védtelen állatokat lelőni!” – „Ugyan, hagyd már ezeket a marhaságokat, nem a fácánnak van karácsony, hanem az embernek.” – Éppen ez az, az ember beszél a szeretetről, a békéről, s pont te fogsz ma lövöldözni?” – „Én a karácsonyfáért megyek – mondtam magamnak álságosan –, nincs ott hon karácsonyfa.” – „Miért nem vettél? Én mondom, szégyen! Szégyellheted magad, a családodat is otthagytad egy ilyen idióta vadászatért!” – „Mondtam, hogy a karácsonyfáért megyek!” – „Engem te nem versz át!”

Még vitatkoztam volna magammal, de odaértem a találkozó színhelyére. A többi vadász már ott volt, mind oda valósiak, és látszott rajtuk, semmiféle kínzó lelkiismereti probléma nem gyötri őket. Ahogy kiszálltam a kocsiból, varázsütésre belőlem is eltűnt minden „humanista” gondolat, s már csak az érdekelt, hol lesz az első hajtás, repül-e fácán, van-e elég nyúl a környéken. Mentünk, lőttünk, neveltünk, szedtük össze az elejtett vadat, a vadászat végén terítéket csináltunk, megadtuk a tiszteletet a lőtt vadaknak, kiosztottuk a kompetenciát: két nyúl, két fácán fejenként, boldog karácsonyt kívántunk egymásnak és mindenki elindult haza.

Fél kettőt mutatott az óráim.

„Jézus Mária! De elment az idő!”

Rohantam Lacihoz: „Mi van a fával?”

- Hú, a kutya mindenit! Azt elfelejtettem! - mondta Laci ijedten.

- De nincs semmi baj, gyere, vágunk egy szépet.

- Hová? - kérdeztem kétségbeesve.

- Ide. Nem messze. De siessünk, mert haza is kell érnem.

Vár a család.

Haza - gondoltam -, neki ott van a haza egy kilométerre, de nekem még Pestig is el kell jutnom.

Rohantunk, vágunk egy fát, az elsőt, ami utunkba akadt, én még ilyen formátlan fenyőfát életemben nem láttam, aztán fölkötöttük a csomagtartóra és:

- Szevasz!

- Szevasz.

Rohantam hazafelé.

Azazhogy rohantam volna, mert az út olyan jeges lett délutánra, mint egy korcsolyapálya.

Nem húzom az időt a hazaérés tortúrájának leírásával, elég az hozzá, hogy este hétre értem a lakásba, ahol nem a Jézuska születésének boldog hangulata várt, hanem valami reménytelen, elkeseredett, örök harag.

Iszonyatos alázattal és mélységes bocsánatkérő pillantásokkal tettem le a konyha kövére a két nyulat s a két fácánt, aztán gyors mozdulatokkal kibontottam az összekötözött karácsonyfát.

És ekkor megbocsátott, vagy éppenséggel megkegyelmezett nekem a Jóisten, mert amikor a család meglátta a „gyönyörű” fát, amiért nekem vidékre kellett mennem, olyan hahotában törtek ki, hogy végül is tíz órakor, amikor a „Mennyből az angyalt” énekeltük, a feldíszített, göcsör-

tös, girbe-gurba fa előtt, már boldogan adtuk át egymásnak a meglepetéseket.

Viszont azóta nem veszek részt karácsonyi vadászatokon. Úgy vagyok vele: jobb a békesség, legalább karácsonykor.

* * *

Szíves üzenet a Kedves Olvasóknak!

Akkor is szeretek írni, ha nem tudok.

Akkor is szeretnék, ha tudnék.

Nekem ez szórakozás.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

A vadász néha főz is (vadásztörténetek, receptek), Welcome Idegenforgalmi Kiadó, 1993

Irka firka, KONSEPT-H Kiadó, 2009

MEGJELENT KÖNYVEI:

A vadász néha főz is (vadásztörténetek, receptek), Welcome Idegenforgalmi Kiadó, 1993

Irka firka, Konsept-H Könyvkiadó, 2009

80 év, 80 recept, 80 történet, Alexandra Kiadó, 2014

CSÁSZÁR ANGELA
(1946)

Rost Andrea Császár Angeláról

Császár Angela az a Nagybetűs Művész, akinek beszéd és énekhangja meghatározó ékköve a magyar színésztársadalomnak. Alakításaiban az őszinte ember és a szakmai tudás birtokosa olyan módon forr eggyé, hogy örök élményt hagy a néző lelkében, szívében.

* * *

Kezemben tollal...

Nem vagyok rendszeres naplórólíró. Csak olyankor veszek tollat a kezembe, amikor olyasmi történik velem vagy körülöttem, amit feltétlenül meg kell örökítenem, hogy később is emlékezzek rá. Nem irodalmi célzattal készülnek a beszámolóim, tehát ezt a két kis részletet is csak emlékmorzsának szánom. Különböznél is, annyi minden történhet még velem, velünk, hogy nincs vége a naplónak, hiába telt be a füzet.

**

1987-88. EGYÉVES FIZETÉS NÉLKÜLI SZABADSÁG AMERIKÁBAN (részletek a naplóból)

„Ah! Amerikába! csak ott túl a tengeren, ott van az élet!

Ah! Amerikába miért nem utazhatom én soha véled...

*Ott van az élet, a pénz, az öröm, s a kaland tere, küzdeni tér:
tengve a drága kenyéren unalmasan itt nyavalyogni mit ér?”*

Így sóhajt fel Babits hőse a XX. század elején a *Mozgófénykép* című versben. Valóban vonzó és titokzatos világ ez az

Amerika, különösen egy kelet-középeurópai ország lánya számára.

1987-88-ban éltem az USA-ban, a lótenyésztéséről híres Kentucky állam Lexington nevű városában.

Az a mondás járja itt, hogy csak kétféle magyar van Amerikában: a híres és a nagyon híres! És ez nem vicc!

Odahaza keveset emlegetik a világhírű magyarokat, akik életük egy részét Amerikában élték és élik ma is. Korábban én sem tudtam volna 4-5-nél többet felsorolni, de nézzék csak az igencsak hiányos listát: Haraszty Ágoston – a kaliforniai szőlőkultúra megteremtője, Bartók Béla zeneszerző, Zukor Adolf – a Paramount Filmvállalat megalapítója, Lugosy Béla – Dracula megszemélyesítője, Szigeti József hegedűművész, Reiner Frigyes, Szél György, Dohnányi Ernő, Doráti Antal, Solti György karmesterek, Molnár Ferenc író, Pulitzer József újságkiadó, Szilárd Leó, Neumann János, Szentgyörgyi Albert, Teller Ede tudósok... stb... stb. S még asszonyok is persze! Bánki Vilma, a némafilm sztárja volt, s a Gábor lányok: Éva és Zsazsa ezért vagy azért, de világhírűek lettek.

Magamról csak annyit szerényen, hogy a Nemzeti Színház tagjaként sokat és sokfélét játszom odahaza. Klasszikus és drámai előadásokban lépek színpadra, énekelek kuplét és musicalt, népballadát és rockoperát. Rádiószom, szinkronizálok és filmezek is. Amerikába a férjemet kísértem el, aki ösztöndíjas visitor professzor a University of Kentuckyn. Ezerkilencszáznyolcvannyolcat írunk.

Hosszú szabadságom első hónapjaiban hallani sem akartam színházról, szereplésről. Csak pihenni és tanulni akartam. Aztán bizony kezdett hiányozni a színpad, a játék. A magyar nyelvben egybeesik a játék és a színészkedés fo-

galma. Mi odahaza nem dolgozunk, hanem JÁTSZUNK. Ezért örültem meg egy torontói barátom meghívásának, aki remek szerepet kínált az általa újraélesztett Torontói Magyar Színház nyitó előadásában. Zíliát játszhattam a Néma leventében. Magyar színdarabot, magyaroknak, magyarul. 500 ember tapsolt állva az előadás végén. Boldog voltam.

Lexington KY nem színházi központ, ennek ellenére már az első hónapokban volt néhány igen kellemes élményem. Pl. a nyári Shakespeare Fesztivál a Woodland Parkban, ami egyszerűségében és természetességében varázslatos volt. Részt vettem az erre az alkalomra verbuválódott társulat néhány esti próbáján – a nappali hőség után szinte cseppfolyóssá vált levegőben – a Reynolds Building padlásán. Az egésznapos munka után nagy alázattal és kedvvel készültek a „kollégák” a Macbeth és a Midsummer Night’s Dream előadásaira.

És a közönség!... Nem hiszem, hogy van olyan lexingtoni, aki nem kukkantott be a parkba, amely zsúfolt volt. Lexington apraja-nagyja letelepedett a fűre. A kellékek: egy nagy pléd és egy óriási hűtőláda tele étellel és itallal. A picinyek elszunnyadtak, de a felnőttek lelkesen követték a tehetséges játékot.

Odahaza soha nem láttam efféle fesztivált. Ott minden formálisabb, ha színházról, művészetről van szó. Szeretem azt is, hiszen abban nőttem fel, de ezt a fesztelen szabadságot, önkéntességet, vállalkozókészséget nagyon becsülöm és csodálom. Igazán nagy élmény volt.

Izgalmas volt a Rupp Arénában végignézni a szovjet-amerikai kosárlabda mérkőzést, és élmény marad a Stádiumban látott amerikai futball mérkőzés is, amikor a meccs előtti show után a *My Old Kentucky Home* című dalt, az álla-

mi himnuszt – szívre tett kézzel – együtt énekelte a zsúfolt aréna. Ezután az áldáskérés csendje a lobogó zászlókkal, és a földrengető ovációk a sikeres akciók után felejthetetlenek maradnak.

Hogy mért tetszett mindez? Talán a látás, szólás és cselekvés szabadsága, a kezdeményezések bátorítása, felkarolása fogott meg. Hazavinném, ha lehetne ezt a szemléletet.

„RÉMSÉGEK” LOUISVILLEBEN

Egy kattanás és az agyamban folyamatos vonalként zizeg a csend. De jó! Pár másodpercig tart csupán, mert a szomszédból nagy élet hangjai szűrődnek át. That is the question! Melyik jobb? A diákosan hangos nagy élet, vagy a televízió, esetleg a légkondicionáló cseppet sem kíméletes, ám jótékony hatású zümmögése? Mindegyik egyetlen ehhez a szép, esős estéhez. Inkább ülök a dunsztban. Mióta kitört a nyár – ez azóta van, hogy nem havazik – dunsztban élünk. Süt a nap, majd villámlik, dörög, esik és párolog a világ Lexingtonban. Az a mondás járja itt, hogy ha nem tetszik az időjárás, várj egy órát! Istenem! Tavalay, a Rákóczi úton – csúcsforgalomban –, miközben az aszfalt ontotta magából a forróságot, hogy vágytam egy jó kis nyári viharra. Otthon mindig megkönnyebbülést hoz a zivatar. Itt valahogy másképp van. Szóval ülök a dunsztban és megpróbálom leírni a múlt napi élményemet, a louisville-i Actor’s Theatre-ben látott előadásról. A címe, mint fenn látható, igen biztató – szerintem...

Nagyon spóroltam már erre a kirándulásra, mert régen nem éreztem már a színház semmivel össze nem hasonlít-

ható illatát, légkörét. Ráadásul magyar produkciót ígért a címlap: a Rémségek kicsiny boltját (Little shop of horror's).

Úgy ám! Gyorsan elmondom az előzményeket.

Amerikai barátunk barátja, egy híres zeneszerző özvegye, Rena Niles említette, hogy egy kedves magyar barátja, Marton László rendez Louisvilleben. Fantasztikus lenne találkozni vele a föld túloldalán – gondoltam és azonnal hívtam a színházat. A bemutató már megvolt – mondták –, és sajnos nem tudják, hol lehet most László, de úgy hiszik, még itt van. Erre levelet írtam, melyben találgatást kértem tőle, ami sajnos nem jött össze. Mire átjutottam Lexingtonból, ő már hetedhét országon túl volt, és Izraelben rendezett. Nem baj. Fő az, hogy színházba megyünk! Lexingtontól Louisville, Kentucky állam nagy városa másfél óra vezetésre van. (Itt nem km-ben mérik a távolságot, hanem órákban, napokban...) A legegyszerűbb, ha egy parkolóban hagyjuk a kocsit és gyalog indulunk a színház keresésére. A biztonság kedvéért azért megkérdezzük az őröt, merre induljunk.

Micsoda mázli! Pont a színház mellett álltunk meg. (A férjem szerint csak nekem van ilyen szerencsém.) És hogy mit mondott még a parkőr... azt majd az előadás után árulom el.

A színház épülete kívülről jellegtelen, belül viszont nagyon praktikus. Semmi cicoma. Nyers téglafalak közt vezet a szőnyeggel borított lépcső a nézőtérre, amely erősen emelkedik és szektorokra van osztva. Mindenünnen kitűnően lehet látni, és nyújtott lábbal lehet élvezni az előadást. Nem csodálom, hogy László megszerette ezt a helyet, mert kicsit hasonlít a Pesti Színházhoz, hangulatában feltétlenül, csak ott nem lehet kinyújtani a lábakat. Dugig volt a nézőtér. Még kezdés előtt pár perccel is hosszú sor állt a pénztárnál, hogy az utolsó pillanatokban féláron bejuthassanak az előadásra. A fénygyengül, a szívem erősebben dobog. Kezdődik!

Három fekete lány robbant be és indította el a fergeteges, sodró lendületű, jó hangulatú játékot. A finom iróniával, játékossággal átszőtt rémmesét Seymourról, az ő virágjáról és szerelméről, valamint a rémségek indái közé – majdhogynem szívesen, önként – keveredő világról.

Hogy énekeltek és táncoltak! Hát ez az, aminek az elsajátításában magunkra vagyunk hagyva otthon.

Seymour csetlő-botló figurájában olykor Szacsvey Lacit láttam. Nagyon élvezték. Láthatóan a nézők is.

A végén úgy éreztem, nem mehetek el anélkül, hogy meg ne szorítanám a művészek kezét. Szerencsére ez nem lehetetlen, mert az előcsarnokban látható tábla szerint a „show” végén az alagsorban levő bárban el lehet „kapni” a színészeket. Talán még a szerződésükben is benne van ez a pont: „Az előadás végén köteles lemenni a bárba, és félórát eltölteni ott, illően fogadva a nézők megjegyzéseit, kérdéseit.” Vajon otthon mit szólnátok ehhez, kedves kollégáim?... És ha gyöngé az előadás... Hm? Sajnos a Nemzetiben ez lehetetlen, mert nincs alagsori bár.

Kezdenek szállingózni a színészek, kis motyóval a vállukon. Mondom: Budapestről vagyunk, és szívből gratulálunk! A Budapest szóra kerekre nyílik a szemük és... „László?” ... ismerem-e Lászlót... nagyon hiányolják... milyen jó volt a közös munka... mennyire kedvelik őt... van közöttük, aki járt már Magyarországon, van, aki turnézott Romániában, egyikük fotókat vesz elő a próbafolyamatról, és mosollyal mutat Lacira – ez Ő!

Szóval sütkérezem a magyarok felé áradó szeretetben. (Köszönöm, László!)

És hogy mit mondott még a parkőr? Azt, hogy olyan jó az előadás, hogy ő még egyszer megnézi vasárnap.

Szíves üzenet a Kedves Olvasóknak!

Akik használják a nyelvet, azoknak éltetniük kell.

FELHASZNÁLT IRODALOM: 1987-88. *Egyéves fizetés nélküli szabadság Amerikában* (napló)